

Expunere de motive

Conform art. 4 din Constituție, "*România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.*"

Având în vedere aceste considerente, art. 128 prevede următoarele:

"(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați."

Conform DEX, interpretul este o persoană care traduce pe loc și oral ceea ce spune cineva în altă limbă, mijlocind astfel înțelegerea dintre două sau mai multe persoane, iar traducerea este o scriere cuprinzând o transpunere a unui text dintr-o limbă în alta. Astfel, din formularea art. 128 din Constituție rezultă că cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul de a-și folosi limba maternă atât oral cât și scris în fața instanțelor de judecată, fără ca aceasta să le implice cheltuieli suplimentare, ceea ce înseamnă că, cheltuielile care privesc traducerile respectiv interpreții se suportă de către statul român.

Aceleași prevederi se regăsesc și în Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare, ratificată de România prin Legea 282/2007. În concret, România s-a angajat cu privire la utilizarea limbilor minorităților naționale din țară în justiție (în cadrul proceselor civile) inclusiv la următoarele:

- "*să permită administrarea de documente și probe în limbile regionale sau minoritare, dacă este necesar prin recurgerea la interpreți și traduceri*" (art. 9/1/b/iii)
- "*să ia măsuri pentru a asigura aplicarea alineatelor i-iii ale paragrafelor b și c de mai sus și utilizarea eventuală de interpreți și traduceri, fără ca aceasta să atragă cheltuieli suplimentare pentru cei interesați*". (art. 9/1/d).

Toate aceste prevederi se bazează și pe faptul că discriminarea este o contravenție care poate avea un efect deosebit de negativ în societate, aceasta fiind cauza pentru care prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare este reglementată la nivelul Uniunii Europene printr-o directivă (Directiva 2000/43/CE).

Din păcate la formularea noului Cod de Procedură Civilă toate acestea nu au fost luate în considerare, astfel, alineatul (4) din articolul 150 a fost adoptat în următoarea formă:

"Când înscrisurile sunt redactate într-o limbă străină, ele se depun în copie certificată, însoțite de traducerea legalizată efectuată de un traducător autorizat. În cazul în care nu există un traducător autorizat pentru limba în care sunt redactate înscrisurile în cauză, se pot folosi traducerile realizate de persoane de încredere cunoscătoare ale respectivei limbi, în condițiile legii speciale."

Această prevedere este legitimă la modul general, cu referire de exemplu la înscrisuri depuse de către un cetățean străin, redactate în limba lui, dar în același timp, practic anulează drepturile cetățenilor români aparținând minorităților naționale, garantate de prevederile din Constituție și din Cartă, menționate mai sus, pentru că atât traduceri efectuate de un traducător autorizat, cât și legalizarea unei traduceri costă bani, deci dacă un cetățean român care aparține unei minorități naționale dorește să facă uz de un înscris redactat în limba sa maternă (deci altă limbă decât cea română) și se conformează prevederilor Art. 150 alineat (4) din Codul de Procedură Civilă, atunci acesta îi implică cheltuieli suplimentare.

În altă ordine de idei, trebuie avut în vedere și Art. 16 din Constituție, care stipulează, că "(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări." Dacă privim lucrurile din această perspectivă și luăm cazul a doi cetățeni români, unul de naționalitate română și altul de exemplu cehă, care doresc să facă uz într-un proces de câte un înscris redactat în limba lor maternă, atunci primul poate face acest lucru în mod nemijlocit, iar al doilea numai dacă depune și traducerea legalizată al acelui înscris, deci prin aplicarea prevederii din alineatul (4) al articolului 150 al Codului de Procedură Civilă este încălcată această prevedere constituțională a egalității în drepturi.

În opinia noastră soluția acestei probleme este completarea articolului 150 din Codul de Procedură Civilă cu un nou alineat, care instituie o excepție de la regula generală.

Ținând cont de toate acestea, propunem următoarea completare a Codului de Procedură Civilă, adoptată cu Legea nr. 134/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Am atașat tabelul cu parlamentarii semnatori ai inițiativei legislative:

Nr.	Nume semnatar	Semnătura
1	KULCSAR-TERZA JOSEF UDMR	
2	Osma Balazs UDMR	
3	ZAKARIAS ZOLTAN UDMR	
4	SABO O'DON UDMR	
5	SERES JENES UDMR	
6	NAGY STABOLUS UDMR	
7	FARAGO PETRI UDMR	
8	KOLESAK A. KAROLY UDMR	
9	LAVANTI LAIBLO-ZHOLT	
10	Gál Karoly	
11	KELEMEN ATTILA UDMR	
12	KÖNIGEI CSABA UDMR	

Nr.	Nume semnatar	Semnatura
13	MAGYAR LORAND-BALINT USMR	
14	CSEF EVA ANDREA USMR	
15	BENEDEK ZACHARIE USMR	
16	Stajdu Gabor USMR	
17	Benedek Sandor USMR	
18	TUROS LORAND USMR	
19	LASSLO ATTILA USMR	
20	MANEA CATALIN ZAMFIR-MINORITATI	
21	STANCU IONEL	
22	IBRAM IUTARI	
23	ZISOPOL DRAGOS - MINU	
24		
25		